

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

на проект Закону України про систему охорони психічного здоров'я в Україні (реєстр. № 12030)

Комітет Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (далі - Комітет) розглянув на своєму засіданні 6 листопада 2024 року (протокол № 154) проект Закону України про систему охорони психічного здоров'я в Україні (реєстр. № 12030), поданий народними депутатами України Булах Л.В та іншими народними депутатами України (усього 67 народних депутатів України) (далі - законопроект реєстр. № 12030).

Розробка законопроекту про удосконалення законодавства у сфері психічного здоров'я передбачена Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 06.02.2024 р. № 3561-IX.

Законопроектом реєстр. № 12030 передбачено прийняття цілісного закону, що регулюватиме правові, організаційні, економічні та соціальні засади функціонування системи охорони психічного здоров'я в Україні, яку буде побудовано за кращими міжнародними практиками на основі неухильного дотримання прав людини, принципу орієнтованості на людину та біопсихосоціальної моделі надання послуг зі збереження психічного здоров'я та благополуччя населення.

Зокрема, законопроектом пропонується визначити:

1) термінологічний апарат у сфері охорони психічного здоров'я, що включає визначення таких понять як «психічне здоров'я», «послуга у сфері психічного здоров'я», «надавач послуг у сфері психічного здоров'я», «фахівці у сфері психічного здоров'я» та інші терміни, необхідні для забезпечення повноти правового регулювання у цій сфері;

2) засади державної політики у сфері охорони психічного здоров'я населення та повноваження відповідних центральних органів виконавчої влади у цій сфері;

3) принципи охорони психічного здоров'я з акцентом на зосередження на потребах особи та боротьбу з дискримінацією і стигматизацією при наданні послуг з охорони психічного здоров'я тощо;

4) права та обов'язки осіб у сфері охорони психічного здоров'я, включаючи право на своєчасні та якісні послуги, вибір надавачів послуг, доступ до необхідної інформації;

5) координацію заходів у сфері охорони психічного здоров'я між різними суб'єктами - від публічних органів до недержавного сектору;

6) систему нагляду і контролю у цій сфері, зокрема шляхом сертифікації фахівців у сфері охорони психічного здоров'я, у встановленому Урядом порядку;

7) засади створення та функціонування Національної комісії з питань психічного здоров'я як постійно діючого колегіального органу у статусі установи, яка безпосередньо підпорядковується Кабінету Міністрів України, а також склад, повноваження, функції та джерела фінансування цього органу;

8) засади системи професійного саморегулювання у сфері охорони психічного здоров'я, підготовки та перепідготовки кадрів у цій сфері;

9) повноваження органів влади щодо створення та впровадження програм з охорони психічного здоров'я як на державному, так і місцевому рівнях;

10) фокус-групи для розвитку окремих напрямів системи охорони психічного здоров'я для підтримки різних груп населення, включаючи дітей, молодь, військовослужбовців та ветеранів, внутрішньо переміщених осіб тощо;

11) обов'язки надавачів послуг з охорони психічного здоров'я тощо.

Законопроектом реєстр. № 12030 одночасно пропонуються відповідні зміни до Кодексу законів про працю України, Основ законодавства України про охорону здоров'я, Закону України «Про охорону праці» та Закону України «Про соціальні послуги».

Під час обговорення законопроекту реєстр. № 12030 на засіданні Комітету наголошувалося на актуальності цієї законодавчої ініціативи, оскільки, за оцінками фахівців, сьогодні до 80% населення країни потребує психологічної допомоги того чи іншого виду через триваючу повномасштабну агресію росії проти України. Також зазначалося, що необхідність створення правового підґрунтя для систематизації та подальшої розбудови психологічної та психотерапевтичної служб підтверджена результатами реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», яка почала працювати в Україні з травня 2022 року за ініціативи Першої Леді України Олени Зеленської, і завдяки якій нині триває побудова власної української системи послуг з охорони психічного здоров'я, спрямованої на відновлення ментального благополуччя кожного індивіда.

Водночас народні депутати України – члени Комітету зазначили про необхідність додаткового опрацювання положень законопроекту, що стосуються створення Національної комісії з питань психічного здоров'я.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство у справах ветеранів України, Міністерство внутрішніх справ України та Міністерство юстиції України підтримують прийняття законопроекту

реєстр. № 12030 та надали низку конструктивних зауважень та пропозицій, які можуть бути враховані при його доопрацюванні до другого читання.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до законопроекту реєстр. № 12030, які також можуть бути враховані при доопрацюванні його до другого читання.

Враховуючи вищевикладене, Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України включити проект Закону України про систему охорони психічного здоров'я в Україні (реєстр. № 12030) до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу з урахуванням необхідності внесення змін до інших структурних частин законів та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Співдоповідачем з цього питання при розгляді його на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено народного депутата України, голову підкомітету з питань забезпечення епідемічної безпеки, боротьби із ВІЛ/СНІД та соціально небезпечними захворюваннями Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, народного депутата України Булах Ладу Валентинівну.

Голова Комітету

М.Б. Радущкий

